SKLEPI

IZVEDBENI SKLEP KOMISIJE (EU) 2020/1047

z dne 15. julija 2020

o dovolitvi Portugalski, da izda dovoljenja za biocidne proizvode, ki so sestavljeni iz dušika, pridobljenega na kraju samem, za zaščito kulturne dediščine

(Besedilo v portugalskem jeziku je edino verodostojno)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 528/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o dostopnosti na trgu in uporabi biocidnih proizvodov ([1]) ter zlasti člena 55(3) Uredbe,

po posvetovanju s Stalnim odborom za biocidne proizvode,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Priloga I k Uredbi (EU) št. 528/2012 vsebuje aktivne snovi z ugodnejšimi lastnostmi za okolje ali zdravje ljudi ali živali. Proizvodi, ki vsebujejo te aktivne snovi, se zato lahko dovolijo po poenostavljenem postopku. Dušik je vključen v Prilogo I k Uredbi (EU) št. 528/2012, pri čemer velja omejitev, da se uporablja v omejenih količinah v posodah za takojšnjo uporabo.

(2) V skladu s členom 86 Uredbe (EU) št. 528/2012 je dušik odobren kot aktivna snov za uporabo v biocidnih proizvodih vrste proizvodov 18 (insekticidih) ([2]). Biocidni proizvodi, ki so sestavljeni iz dušika, kakor je odobren, so dovoljeni v več državah članicah, vključno s Portugalsko, in se dobavljajo v plinskih jeklenkah ([3]).

(3) Dušik se lahko pridobi tudi iz zunanjega zraka na kraju samem. Dušik, pridobljen na kraju samem, trenutno ni odobren za uporabo v Uniji in ni niti uvrščen na seznam v Prilogi I k Uredbi (EU) št. 528/2012 niti na seznam aktivnih snovi, vključenih v program pregledovanja obstoječih aktivnih snovi v biocidnih proizvodih, v Prilogi II k Delegirani uredbi Komisije (EU) št. 1062/2014 ([4]).

(4) Portugalska je 11. februarja 2020 v skladu s členom 55(3) Uredbe (EU) št. 528/2012 Komisiji predložila vlogo za odstopanje od člena 19(1)(a) navedene uredbe, v kateri je zaprosila, da se ji dovoli, da izda dovoljenja za biocidne proizvode, ki so sestavljeni iz dušika, pridobljenega iz zunanjega zraka na kraju samem, za zaščito kulturne dediščine (v nadaljnjem besedilu: vloga).

(5) Kulturno dediščino lahko poškodujejo najrazličnejši škodljivi organizmi, od žuželk do mikroorganizmov. Prisotnost navedenih organizmov lahko povzroči izgubo same kulturne dobrine, predstavlja pa tudi tveganje za širjenje navedenih škodljivih organizmov na druge predmete v bližini. Brez ustreznega tretiranja bi na predmetih lahko nastala nepopravljiva škoda, ki bi resno ogrozila kulturno dediščino.

(6) Dušik, pridobljen na kraju samem, se uporablja za ustvarjanje kontrolirane atmosfere z zelo nizko koncentracijo kisika (anoksija) v trajno ali začasno zapečatenih šotorih ali komorah za tretiranje, namenjenih obvladovanju škodljivih organizmov na predmetih kulturne dediščine. Dušik se loči od zunanjega zraka in dovede v šotor ali komoro za tretiranje, kjer se vsebnost dušika v atmosferi poveča na približno 99 %, kisika pa posledično skoraj ni več. Vlažnost dušika, ki se dovede v prostor za tretiranje, je odvisna od potreb tretiranega predmeta. V pogojih, ki nastanejo v šotoru ali komori za tretiranje, škodljivi organizmi ne morejo preživeti.

(7) Kot je navedeno v vlogi, je razvoj tehnike ustvarjanja anoksije z dušikom za tretiranje predmetov kulturne dediščine v zadnjih desetletjih omogočil, da so kulturne ustanove (muzeji, arhivi, knjižnice, konservatorski in restavratorski centri itd.) začele opuščati prej uporabljene zelo strupene snovi.

([1]) UL L 167, 27.6.2012, str. 1.

([2]) Direktiva Komisije 2009/89/ES z dne 30. julija 2009 o spremembi Direktive 98/8/ES Evropskega parlamenta in Sveta za vključitev dušika kot aktivne snovi v Prilogo I k Direktivi (UL L 199, 31.7.2009, str. 19).

([3]) Seznam dovoljenih proizvodov je na voljo na spletni strani: https://echa.europa.eu/fr/information-on-chemicals/biocidal-products.

([4]) Delegirana uredba Komisije (EU) št. 1062/2014 z dne 4. avgusta 2014 o delovnem programu za sistematično preverjanje vseh obstoječih aktivnih snovi, ki jih vsebujejo biocidni proizvodi, iz Uredbe (EU) št. 528/2012 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 294, 10.10.2014, str. 1).

(8) Glede na informacije, ki jih je predložila Portugalska, se zdi, da je uporaba dušika, pridobljenega na kraju samem, edina učinkovita tehnika za obvladovanje škodljivih organizmov, ki se lahko uporablja za vse vrste materialov in kombinacij materialov, prisotnih v kulturnih ustanovah, ne da bi spremenila makroskopske in molekularne značilnosti predmetov. Ta tehnika se lahko uporablja za tretiranje posebej občutljivih materialov, kot so etnografska dediščina, mumije in sodobna umetnost, z namenom njihovega ohranjanja.

(9) Metoda anoksije ali spremenjene ali kontrolirane atmosfere je navedena v standardu EN 16790:2016 „Ohranjanje kulturne dediščine – Integrirano zatiranje škodljivcev (IPM) za zaščito kulturne dediščine“, dušik pa je v tem standardu opisan kot „najpogosteje uporabljen“ za ustvarjanje anoksije.

(10) Na voljo so tudi druge tehnike za obvladovanje škodljivih organizmov, kot so sevanje gama, tehnike toplotnih šokov (visoke ali nizke temperature), mikrovalovi. Poleg tega se lahko v ta namen uporabijo druge aktivne snovi. Vendar ima po navedbah Portugalske vsaka od teh tehnik omejitve glede materialov, za katere se lahko uporablja.

(11) Kot je navedeno v vlogi, se druge aktivne snovi zaradi njihovega profila nevarnosti v kulturnih ustanovah skoraj ne uporabljajo več. Po tretiranju s temi snovmi se lahko ostanki na tretiranih predmetih postopno sprostijo v okolje, kar predstavlja tveganje za zdravje ljudi. To je zlasti pomembno za kulturne ustanove, ki so odprte za obiskovalce.

(12) Glede na informacije, ki jih je predložila Portugalska, imajo postopki toplotnega šoka (zamrzovanje ali toplotno tretiranje) neželene učinke na več materialov. Zvišanje ali znižanje temperature lahko povzroči nepopravljivo škodo na predmetih kulturne dediščine, zlasti na organskih sestavinah. Postopki termičnega tretiranja običajno niso primerni za tretiranje slik, večbarvnih predmetov z voščenimi, oljnimi ali beljakovinskimi barvami, saj se lahko med tretiranjem temperaturno odvisne lastnosti materialov spremenijo in nepopravljivo poškodujejo predmete. Poleg tega lahko visoke temperature povzročijo mehčanje lepila pri lepljenih predmetih in krčenje materialov, kot sta usnje in pergament.

(13) Glede na informacije v vlogi uporaba dušika iz jeklenk ni ustrezna alternativa za kulturne ustanove zaradi praktičnih pomanjkljivosti. Zaradi omejenih količin v jeklenkah so potrebni pogost prevoz in ločeni prostori za skladiščenje. Poleg tega bi bila obremenitev tal zaradi teže potrebne količine jeklenk v nekaterih zgodovinskih muzejskih zgradbah prevelika. Prav tako pa bi zaradi tretiranja z dušikom iz jeklenk imele kulturne ustanove visoke stroške.

(14) Glede na informacije v vlogi so številne kulturne ustanove v zadnjih desetletjih vlagale v izgradnjo komor za tretiranje in nakup generatorjev dušika. Zaradi svoje vsestranskosti in primernosti za tretiranje vseh materialov se pri ohranjanju kulturne dediščine zelo pogosto uporablja anoksija, ustvarjena z dušikom, pridobljenim na kraju samem.

(15) Zahteve za kulturne ustanove glede uporabe več tehnik za obvladovanje škodljivih organizmov, ki so primerne za posamezne materiale in predmete, namesto uporabe ene same tehnike, ki se že uporablja in je primerna za vse materiale, bi pomenile dodatne stroške za kulturne ustanove ter tako otežile doseganje njihovega cilja opustitve uporabe nevarnejših aktivnih snovi v okviru integriranega varstva pred škodljivimi organizmi.

(16) Razprave v zvezi z morebitnim odstopanjem v skladu s členom 55(3) Uredbe (EU) št. 528/2012 za dušik, pridobljen na kraju samem, so potekale leta 2019 na več sestankih ([5]) strokovne skupine Komisije, ki jo sestavljajo pristojni organi za biocidne proizvode.

(17) Poleg tega je Evropska agencija za kemikalije na zahtevo Komisije po prvi, podobni vlogi Avstrije za odstopanje za proizvode, ki so sestavljeni iz dušika, pridobljenega na kraju samem, opravila javno posvetovanje o tej vlogi, s čimer je vsem zainteresiranim stranem omogočila, da predložijo svoja stališča. Velika večina od 1 487 prejetih pripomb je bila naklonjena odstopanju. Veliko zainteresiranih strani je navedlo pomanjkljivosti alternativnih tehnik, ki so na voljo: termično tretiranje lahko poškoduje nekatere materiale; pri uporabi drugih aktivnih snovi na artefaktih ostanejo strupeni ostanki, ki se postopoma sproščajo v okolje; uporaba dušika v jeklenkah ne omogoča nadzora nad relativno vlažnostjo v prostoru za tretiranje, ki je potreben za tretiranje nekaterih materialov.

([5]) 83., 84., 85. in 86. sestanek strokovne skupine Komisije, ki jo sestavljajo predstavniki pristojnih organov držav članic za izvajanje Uredbe (EU) št. 528/2012, ki so potekali maja, julija, septembra oz. novembra 2019. Zapisniki s sestankov so na voljo na spletni strani: https://ec.europa.eu/health/biocides/events_en#anchor0.

(18) Dve mednarodni organizaciji, ki zastopata muzeje in območja kulturne dediščine, in sicer Mednarodni muzejski svet in Mednarodni svet za spomenike in spomeniška območja, sta izrazili namero glede predložitve vloge za vključitev dušika, pridobljenega na kraju samem, v Prilogo I k Uredbi (EU) št. 528/2012, ki bi državam članicam omogočila izdajo dovoljenj za proizvode, ki so sestavljeni iz dušika, pridobljenega na kraju samem, ne da bi bilo potrebno odstopanje v skladu s členom 55(3) navedene uredbe. Vendar je za izvedbo ocene take vloge, vključitev snovi v Prilogo I k Uredbi (EU) št. 528/2012 in pridobitev dovoljenj za proizvode potreben čas.

(19) Iz vloge je razvidno, da na Portugalskem ni ustreznih alternativ, saj imajo vse alternativne tehnike, ki so trenutno na voljo, bodisi pomanjkljivosti zaradi neprimernosti za tretiranje vseh materialov bodisi praktične pomanjkljivosti.

(20) Na podlagi vseh navedenih argumentov je primerno zaključiti, da je dušik, pridobljen na kraju samem, bistvenega pomena za zaščito kulturne dediščine na Portugalskem in da ni na voljo ustreznih alternativ. Portugalski bi bilo zato treba dovoliti, da izda dovoljenja za dostopnost na trgu in uporabo biocidnih proizvodov, ki so sestavljeni iz dušika, pridobljenega na kraju samem, za zaščito kulturne dediščine.

(21) Za morebitno vključitev dušika, pridobljenega na kraju samem, v Prilogo I k Uredbi (EU) št. 528/2012 in naknadna dovoljenja, ki bi jih države članice izdale za proizvode, ki so sestavljeni iz dušika, pridobljenega na kraju samem, je potreben čas. Zato je primerno dovoliti odstopanje za obdobje, ki bi omogočilo dokončanje osnovnih postopkov –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Portugalska lahko izda dovoljenja za dostopnost na trgu in uporabo biocidnih proizvodov, ki so sestavljeni iz dušika, pridobljenega na kraju samem, za zaščito kulturne dediščine do 31. decembra 2024.

Člen 2

Ta sklep je naslovljen na Portugalsko republiko.

V Bruslju, 15. julija 2020

Za Komisijo
Stela KIRIAKIDES
Članica Komisije